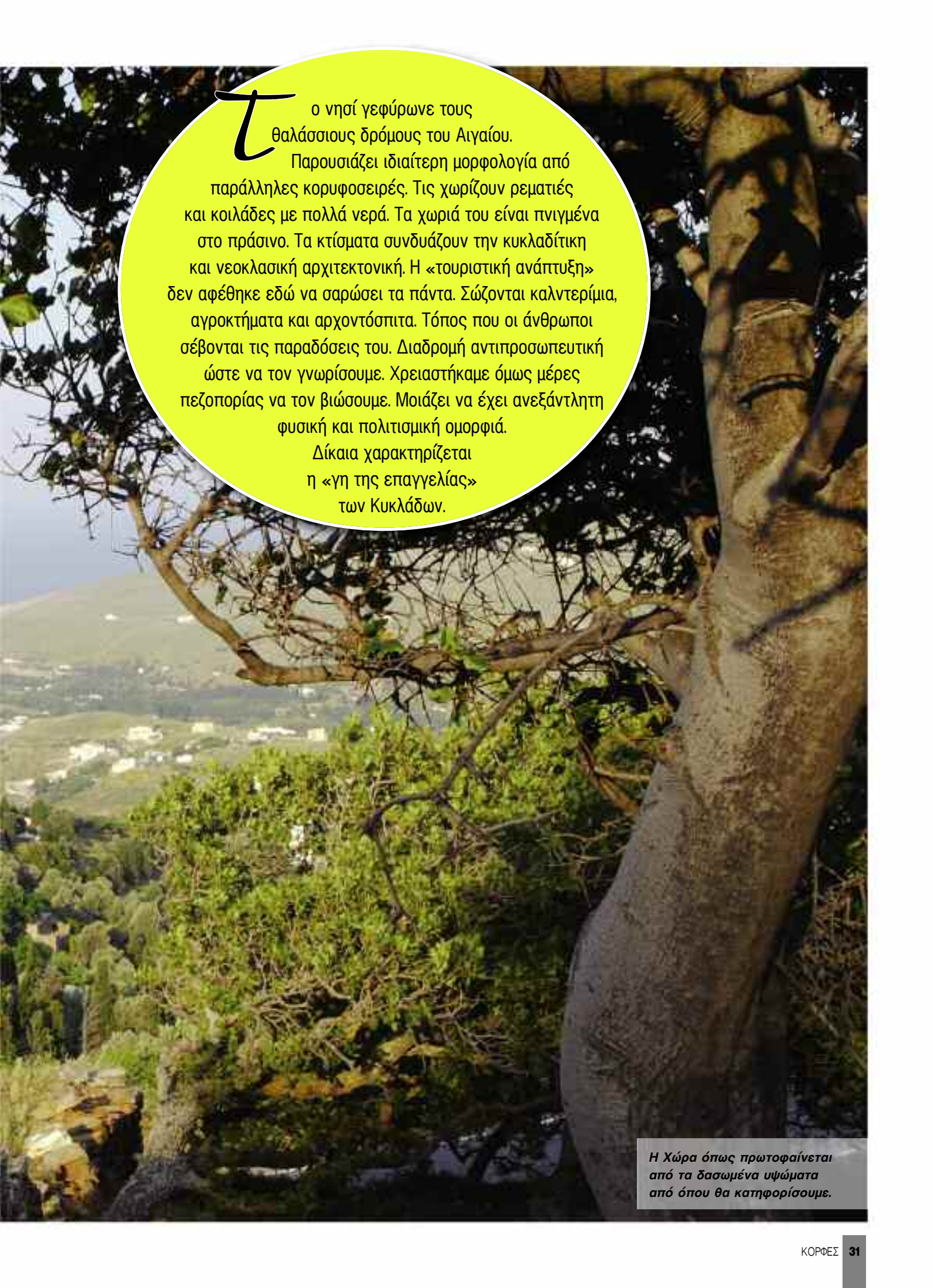

Άνδρος

“Ο Αρβανίτικος δρόμος”

Η διάσχιση Μπατσί - Χώρα

Κείμενο - φωτογραφίες:
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΒΕΣΣΗ

Το νησί γεφύρωνε τους
θαλάσσιους δρόμους του Αιγαίου.
Παρουσιάζει ιδιαίτερη μορφολογία από
παράλληλες κορυφοσειρές. Τις χωρίζουν ρεματιές
και κοιλάδες με πολλά νερά. Τα χωριά του είναι πνιγμένα
στο πράσινο. Τα κτίσματα συνδυάζουν την κυκλαδίτικη
και νεοκλασική αρχιτεκτονική. Η «τουριστική ανάπτυξη»
δεν αφέθηκε εδώ να σαρώσει τα πάντα. Σώζονται καλντερίμια,
αγροκτήματα και αρχοντόσπιτα. Τόπος που οι άνθρωποι
σέβονται τις παραδόσεις του. Διαδρομή αντιπροσωπευτική
ώστε να τον γνωρίσουμε. Χρειαστήκαμε όμως μέρες
πεζοπορίας να τον βιώσουμε. Μοιάζει να έχει ανεξάντλητη
φυσική και πολιτισμική ομορφιά.

Δίκαια χαρακτηρίζεται
η «γη της επαγγελίας»
των Κυκλάδων.

*Η Χώρα όπως πρωτοφαίνεται
από τα δασωμένα υψώματα
από όπου θα κατηφορίσουμε.*

1

Το Νησί είναι το βορειότερο των Κυκλάδων και δεύτερο σε έκταση μετά τη Νάξο. Θεωρείται συνέχεια της Εύβοιας όπως παρεμβάλλεται το στενό του Κεφηρέα (Κάβο Ντόρο). Το διατρέχουν κάθετα παράλληλες κορυφοσειρές που σβήνουν σε απόκρημνα ακρωτήρια. Η ψηλότερη από αυτές με τις κορφές Κουβάρα-Πέταλο (997 μ.), χωρίζει μορφολογικά το νησί σε δύο μέρη. Το ιδιαίτερο τούτο ανάγλυφο, δημιουργεί αντίστοιχο διαχωρισμό και στο υδρογραφικό δίκτυο. Ανάμεσα στους επιμήκεις ορεινούς όγκους διαμορφώνονται ρεματιές, φαράγγια και κοιλάδες. Κάποιες έχουν νερά με ροή όλο το χρόνο, κάτι σπάνιο για κυκλαδονήσι. Συσσωρεύονται από τους υγρούς ανέμους που φέρνουν ομίχλη και βροχές στο βόρειο μέρος του νησιού. Το σχιστολιθικό υπέδαφος με τα λεπτά ασβεστολιθικά στρώματα, δημιουργεί φρεάτιους υδροφόρους ορίζοντες. Βρίσκονται σε μικρό βάθος, υπερχειλίζουν και στο έντονο ανάγλυφο του νησιού ξεπηδάνε πολλές πηγές. Έχοντας το νησί τις μεγαλύτερες βροχοπτώσεις των Κυκλάδων παρουσιάζει κεντροευρωπαϊκή βλάστηση. Κυριαρχούν πουρνάρια, καστανιές, κέδρα, βελανιδιές, καρυδιές, ιτιές, χαρουπιές, κυπαρίσσια, ελιές. Οι καλλιεργήσιμες περιοχές με τις πεζούλες που έχουν πλέον εγκαταλειφθεί, καλύπτονται από φρύγανα. Η πανίδα περιλαμβάνει πετροκούναβα, λαγούς, ασβούς, αγριοκύνελα, οχιές. Στις θαλάσσιες σπηλιές συναντώνται η Μεσογειακή Φώκια και στην ορνιθοπανίδα τα αρπακτικά, Πετρίτης, Χρυσαστοί, Γερακίνα, Σπιταετοί. Κυκλαδονήσι που συνδυάζει μοναδικά την αγριάδα του ορεινού τοπίου με τη γοητεία της ακρογιαλιάς.

Ο Μύθος αναφέρει σαν τον πρώτο οικιστή του νησιού τον Άνδρο, στρατηγό του Μίνωα. Ακολούθησαν Ίωνες και Θράκες άποικοι που έφεραν τη διονυσιακή λατρεία. Οι αρχαίες ονομασίες Υδρούσα, Λάσια και Γαύρος, αποδίδονται στα πολλά νερά και την πλούσια βλάστηση. Στους προϊστορικούς χρόνους οι οικισμοί Υψηλής και Ζαγοράς ήταν οχυρά παρατηρητήρια στη θάλασσα. Το νησί είχε στρατηγική σημασία καθώς γεφύρωνε το θαλάσσιο πέρασμα στο Αιγαίο. Την κλασική περίοδο σε πρωτεύουσα της Άνδρου αναδείχθηκε η Παλαιόπολη. Οι Άνδριοι συντάχθηκαν με τους Πέρσες στη ναυμαχία της Σαλαμίνας για να ακολουθήσει η κυριαρχία των Αθηναίων. Οι Μακεδόνες και Ρωμαίοι αξιοποίησαν την εκμετάλλευση λατομίων μαρμάρου και ορυχείων σιδήρου. Ακολούθησαν Σαρακηνοί, Βυζαντινοί, Φράγκοι, Τούρκοι, που επέδραμαν και κατέλαβαν το νησί. Οι Αρβανίτες πολεμιστές εγκαταστάθηκαν από τους Φράγκους περίπου τέλη του μεσαίωνα στη ΒΔ Αν-

δρο. Τους έφεραν φρουρούς στο νησί και να καλύψουν το δημογραφικό κενό, να ασχοληθούν με γεωργία και κτηνοτροφία. Διαμορφώνοντας ελληνική συνείδηση το 1821 πρωταγωνίστησαν στην πολιορκία της Καρύστου. Το 1822 επαναστάτησαν κατά των γαιοκτημόνων του νησιού, ζητώντας κοινωνική δικαιοσύνη. Ο Δ. Μπαλής αρχηγός των «στασιαστών» απαγχονίστηκε στην Ερμιόνη με απόφαση του Δ. Υψηλάντη. Στη Χώρα με τα χρόνια, η τάξη των εμπόρων και εφοπλιστών απέκτησε μεγάλο πλούτο με τη ναυτιλία. Αρχές του προηγούμενου αιώνα μάλιστα, εγκαινίασε τα πρώτα πλοία στη γραμμή Ελλάδας-Αμερικής. Το 1939 η Άνδρος ήταν δεύτερη στη ναυτολόγηση πλοίων της πατρίδας μας μετά τον Πειραιά.

Η μικρή «γη της επαγγελίας» των Κυκλάδων είναι επόμενο να έχει βέβαια και πλούσια ιστορία.

Τα **Μονοπάτια** ήταν οι μοναδικοί δρόμοι επικοινωνίας ανάμεσα στους οικισμούς του νησιού. Μέχρι το με-

2

1. Το λιμάνι στο Μπασιό και ο λόφος της αρχαίας Υψηλής που περνά η πορεία μας.

2. Αφήνοντας την παραλία μετά το Κάτω Στιβάρι προς τον αρχαιολογικό χώρο της Υψηλής.

σοπόλεμο δεν υπήρχε στην Άνδρο αμαξιτή οδός με εξαίρεση το δρόμο Χώρας-Μελίδας. Παρά την επέκταση του οδικού δικτύου, έχει διασωθεί ένα μεγάλο μέρος των μονοπατιών και καλντεριμιών. Τα μονοπάτια συντηρούνται από φορείς του νησιού και πολλά έχουν σηματοδοτηθεί. Πρόκειται για ένα δίκτυο 12 πεζοπορικών διαδρομών, στην κεντρική και νότια Άνδρο. Κυριαρχούν σε αυτές δύο κύριες διαδρομές που διασχίζουν κάθετα το νησί. Η μία βόρεια της κορυφογραμμής Κουβάρας-Πέταλου και η άλλη στη νότια πλευρά της. Στο ανάπτυγμά τους έχουν διακλαδώσεις σε κορφές, οικισμούς και παραλίες. Στην περιγραφή μας, παρουσιάζουμε την εγκάρσια διαδρομή του «αρβανίτικου δρόμου» που τραβερσάρει τις νότιες πλαγιές του Πέταλου. Συνδέει την «Αρβανιτιά» από το Γαύριο και το Μπαταί με τα χωριά της κεντρικής Άνδρου και τη Χώρα. Ξεκινώντας από το Μπαταί περνάμε από τον αρχαιολογικό χώρο της Υψηλής. Ανηφορίζουμε από καλντερίμι στο καταπράσινο Άνω Απροβάτο. Συνεχίζουμε σε χωματόδρομο για να πιάσουμε το πλακόστρωτο του «αρβανίτικου δρόμου», πάνω από την Παλαιόπολη. Περνάμε τις δύο ρεματιές με τους καταρράκτες πριν βγούμε στο οροπέδιο του Προφ. Ηλία. Έχουμε θέα στη θάλασσα και μετά στην ενδοχώρα. Βλέπουμε κτιστές δεξαμενές, ασβεστοκάμινα, αγροικίες, αρχοντικά, περιστερώνες, λιοτριβία, νερόμυλους. Περνάμε δασωμένες ρεματιές με νερά πάνω από τους Μένητες για να φτάσουμε στις καταπράσινες Στραπουριές. Κατηφορίζουμε μέσα από τους οικισμούς Μεσοθύρι και Υψηλού για να καταλήξουμε στην αρχοντική Χώρα.

Διαδρομή που αποκαλύπτει σημαντικό μέρος του φυσικού και πολιτισμικού πλούτου του νησιού.

3. Τα χωριά της διαδρομής χαρακτηρίζονται από την οργιώδη βλάστηση και τα πολλά νερά τους.

4. Μετά το Άνω Απροβάτο στο μονοπάτι που τραβερσάρει την πλαγιά των κορφών Πέταλο-Κουβάρα.

5. Σε μεγάλο μέρος της πορείας έχουμε εντυπωσιακή θέα στο απέραντο γαλάζιο του Αιγαίου.

3

4

5

Στην περιγραφή αναφέρεται πως συνολικά η διαδρομή καλύπτεται σε 6 ώρες και 10 λεπτά. Αυτός όμως είναι ο καθαρός χρόνος και με καλές συνθήκες χωρίς να υπολογίσουμε τις στάσεις και άλλες καθυστερήσεις.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

! Ο Μύθος αναφέρει σαν τον πρώτο οικιστή του νησιού τον Άνδρο, στρατηγό του Μίνωα. Ακολούθησαν Ίωνες και Θράκες άποικοι που έφεραν τη διονυσιακή λατρεία.

Λιμάνι Μπατοί - Χωριό Άνω Απροβάτο (1 ώρα και 35')

Ξεκινάμε την πορεία από το λιμάνι στο Μπατοί ακολουθώντας την προβλήτα προς το λιμενοβραχίονα. Τον προσπερνάμε για να συνεχίσουμε στον παράκτιο ασφαλτόδρομο. Διακλαδώνεται στο ηρώο και εμείς συνεχίζουμε στο δευτερεύοντα ασφαλτόδρομο δεξιά. Προσπερνάμε τον οικισμό Κάτω Στιβέρι φτάνοντας στη μικρή παραλία της Αγ. Μαρίας. Στην άλλη άκρη της ανηφορίζουμε από σκαλιά βγαίνοντας σε ασφαλτόδρομο. Τον ακολουθούμε δεξιά και στα 70 μ. τον αφήνουμε συνεχίζοντας αριστερά από έκταση με φρύγανα. Συναντάμε τον ασφαλτόδρομο ψηλότερα, στη γωνία της περιφραξης της αρχαίας Υψηλής. Περνάμε τον ασφαλτόδρομο απέναντι συνεχίζοντας Ν170° σε χωματόδρομο, παράλληλα στην περίφραξη. Έχουμε εντυπωσιακή θέα στη θάλασσα φτάνοντας στην είσοδο του αρχαιολογικού χώρου με το εκκλησάκι Αγ. Σάββας. Βγαίνουμε στον κεντρικό ασφαλτόδρομο και τον ακολουθούμε δεξιά. Προσπερνάμε αριστερά μας το υπερυψωμένο εκκλησάκι Παναγιά και την Πυροσβεστική. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ 250μ. μετά που συναντάμε αριστερά σκαλιά, δίπλα σε λιθόκτιστο στέγαστρο στάσης. Αφήνουμε το δρόμο ανηφορίζοντας από τα σκαλιά. Υπέροχο το καλντερίμι περνά από σχοίνα και πρίνους στον οικισμό Κούτσι. Βγαίνουμε στην εκκλησία Αγ. Δημήτριος του Απροβάτου που περνά ασφαλτόδρομος και υπάρχει μεγάλη στεγασμένη κρήνη. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ 100 μ. από την κρήνη αφού για λίγο ανηφορίζουμε στο δρόμο. Βλέπουμε αριστερά μας δυοδιάκριτα στην είσοδό τους σκαλιά που τα ακολουθούμε. Το καλντερίμι βγάζει ψηλότερα σε ταυμεντόδρομο. Τον ακολουθούμε δεξιά προσπερνώντας το νεκροταφείο του χωριού. Συνεχίζουμε σε ασφαλτόδρομο για να βγούμε στην ταβέρνα «Μπαλκόνι του Αιγαίου» στο Άνω Απροβάτο.

Χρειαστήκαμε από το λιμάνι Μπατοί να ανηφορίσουμε στο χωριό Άνω Απροβάτο 1 ώρα και 35 λεπτά και είμαστε στα 350μ.

Χωριό Άνω Απροβάτο - Οροπέδιο Προφ. Ηλίας (1 ώρα και 35')

Προσπερνάμε την ταβέρνα «Μπαλκόνι του Αιγαίου» και το Δημοτικό Σχολείο. Ο ασφαλτόδρομος διακλαδώνεται και εμείς συνεχίζουμε ευθεία. Ακολουθούμε τον ταυμεντόδρομο περνώντας στον οικισμό Ντράσα. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ όταν φτάνουμε σε επικλινή σχιστόλιθο που δημιουργεί «στέγη». Βλέπουμε τη σήμανση «9» που δηλώνει την είσοδο του μονοπατιού. Το ακολουθούμε και όταν διακλαδώνεται με σκαλίκια αριστερά τα αγνοούμε. Συνεχίζουμε ευθεία ακολουθώντας αραιή σήμανση «μπλε μπογιά», μέσα από πουρνάρια παράλληλα σε πεζούλες χωραφιών. Βγαίνοντας σε χωματόδρομο προσπερνάμε στέρνα. Συναντήσαμε κάθετα άλλο χωματόδρομο και τον ακολουθούμε αριστερά. Γρήγορα διακλαδώνεται και εμείς συνεχίζουμε στα αριστερά με κατευθυνση πλέον την ενδοχώρα. Έχει ανοιχτεί πρόσφατα, καταστρέφοντας το καλντερίμι του «αρβανίτικου δρόμου» με κάποια τμήματά του να αποκαλύπτονται δεξιά μας. Προσπερνάμε αγροικία δεξιά μας όπου τελειώνει ο χωματόδρομος και συνεχίζει το μονοπάτι. Το ακολουθούμε καλογραμμένο σε πυκνή βλάστηση που σκιάζει το πέρασμά μας. Βγαίνουμε ψηλά σε παλιά στέρνα με το «φράγμα» της στα βράχια πάνω από γκρέμα. Χαμηλά αποκαλύπτεται η Παλαιόπολη με θέα ξανά στη θάλασσα. Προσπερνάμε δύο ρεματιές με τους καταρράκτες για να συνεχίσουμε από φιδωτό καλντερίμι. Πλακόστρωτο για μεγάλα διαστήματα και με σκαλιά είναι το πιο χαρακτηριστικό μέρος του «αρβανίτικου δρόμου». Διασχίζουμε τραβερσαριστά τις πλαγιές με φρύγανα των κορφών Κουβάρα-Πέταλο. Βγαίνοντας σε οροπέδιο, ακολουθούμε δρόμο 4x4 βλέποντας κοντά μας τους πυλώνες της ΔΕΗ. Προσπερνώντας αλώνι και ασβεστοκάμινο δίπλα στο δρόμο, φτάνουμε στην άκρη του οροπέδιου. Ο δρόμος διακλαδώνεται στα δεξιά προς το εξωκλήσι Προφ. Ηλίας με την κεραία τηλεπικοινωνιών.

Χρειαστήκαμε από το χωριό Άνω Απροβάτο να ανηφορίσουμε στο οροπέδιο Προφ. Ηλίας 1 ώρα και 35 λεπτά και είμαστε στα 565μ.

Οροπέδιο Προφ. Ηλίας - Χωριό Άνω Πιτροφός (35')

Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς στη διακλάδωση του δρόμου δεν κατηγορίζουμε προς το εξωκλήσι. Συνεχίζουμε στη δεξιά διακλάδωση αριστερά και σε 120 μ. αφήνουμε το δρόμο. Ακολουθούμε δεξιά μονοπάτι με άτονη σήμανση «μπλε μπογιά» μέσα σε διπλή ξερολιθιά. Έχουμε κατεύθυνση ΒΑ70° και αποκαλύπτεται τώρα η άλλη πλευρά του νησιού. Βλέ-

6. Κάτι μοναδικό για κυκλαδονήσι οι καταρράκτες στις ρεματιές πάνω από την Παλαιόπολη.

7. Η διαδρομή του «αρβανίτικου δρόμου» στο μεγαλύτερο μέρος, σώζεται καλοστρωμένη με πλάκες.

8. Η παλιά στέρνα με το «φράγμα» στα γκρέμια πάνω από την Παλαιόπολη.

9. Έχουμε περάσει το οροπέδιο Προφ. Ηλίας βλέποντας απέναντι την κορφή Τσιροβλίδι.

10. Τα χωριά έχουν παλιά αρχοντικά με καλοποτισμένα περιβόλια από τα πλούσια νερά.

11. Οι διπλές ξερολιθιές μας οδηγούν με σαφήνεια πλησιάζοντας στις Στραπουριές.

12. Περνάμε συνεχώς από ρεματιές με νερά και απρόσμενα πυκνή βλάστηση για κυκλαδονήσι.

13. Στο Μεσοθύρι και την Υψηλού η διαδρομή «χάνεται» στα σοκάκια των ενωμένων οικισμών.

πομε τις κορφές Γερακώνας (686μ) και Τσιροβλίδι (722μ). Στην κοιλάδα που ανοίγει χαμηλά φαίνονται διάσπαρτοι οικισμοί. Προσπερνάμε αλώνι και τσιμεντένιο ρυάκι με νερό από υπερκείμενη πηγή. Το μονοπάτι κατηφορίζει πλακόστρωτο σε περιοχή με φρύγανα και μικρά πουρνάρια. Περνάμε παραδοσιακή αγροικία με περισσότερα και χωράφια σε βαθμιδές από ξερολιθιές. Η βλάστηση πυκνώνει περνώντας ρεματιά με πλατάνια και στέρνα για να φτάσουμε στο πρώτο σπίτι του χωριού. Ακολουθούμε ευθεία το τσιμεντοστρωμένο καλντερίμι, συναντώντας κρήνη με λιθόκτιστο στέγαστρο. Καταλήγουμε στο «Λιοτριβί του Χέλημ» στον Άνω Πιτροφό που περνά ασφαλτόδρομος. Πρόκειται για ένα ανακαινισμένο χώρο παραδοσιακού ελαιολιτριβείου, ευκαιρία για στάση.

Χρειαστήκαμε από το οροπέδιο Προφ. Ηλίας να κατηφορίσουμε στο χωριό Άνω Πιτροφός 35 λεπτά και είμαστε στα 400μ.

Χωριό Άνω Πιτροφός - Χωριό Στραπουριές (1 ώρα και 5')

Μπροστά από το «Λιοτριβί του Χέλημ» ακολουθούμε τον ασφαλτόδρομο αριστερά. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ όταν προσπεράσουμε στεγασμένη κρήνη. Στα 30μ. μετά αφήνουμε το δρόμο και κατηφορίζουμε από σκαλιά όπου υπάρχει σοκιά. Προσπερνάμε στα αριστερά μας υπερυψωμένη εκκλησία σε τσιμεντοστρωμένο καλντερίμι. Βγαίνουμε από το χωριό Άνω Πιτροφός βλέποντας πάντα απέναντι την κορφή Τσιροβλίδι. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ αφού περάσουμε ρεματιά όταν βγαίνουμε κάθετα σε διπλή ξερολιθιά. Ανηφορίζουμε αριστερά ΒΔ310° για να βγούμε αμέσως σε τριγωνικό πλάτωμα. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς ακολουθούμε αραϊή σήμανση «9» κατηφορίζοντας δεξιά Α90° σε διπλή ξερολιθιά. Πέφτουμε αμέσως σε άλλο τριγωνικό πλάτωμα και ακολουθούμε αριστερά Β10° διπλή ξερολιθιά. Αποκαλύπτεται πρώτη φορά η Χώρα και περνάμε κατάφυτη ρεματιά με πηγή και πλατάνια. Προσπερνάμε εξωκλήσι δεξιά μας, μεγάλους πρίνους και κοντά από περισσότερες. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ στη διακλάδωση διπλής ξερολιθιάς καθώς συνεχίζουμε αριστερά. Προσπερνάμε άλλο εξωκλήσι αριστερά μας και ακόμη μια κατάφυτη ρεματιά. Η διπλή ξερολιθιά καθορίζει απόλυτα την πορεία μας, βλέποντας τα πρώτα σπίτια στις Στραπουριές. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ βγαίνοντας σε τσιμεντόδρομο καθώς συνεχίζουμε απέναντι αριστερά. Καταλήγουμε στο «γήπεδο μπάσκετ» και την κρήνη στο χωριό Στραπουριές όπου ο ασφαλτόδρομος διακλαδώνεται.

Χρειαστήκαμε από το χωριό Άνω Πιτροφός να κατηφορίσουμε στο χωριό Στραπουριές 1 ώρα και 5 λεπτά και είμαστε στα 310 μ.

14

15

16

Χωριό Στραπουριές - Χώρα Άνδρου (1 ώρα και 20')

Συνεχίζοντας από το «γήπεδο μπάσκετ» με τη διακλάδωση του ασφαλτόδρομου υπάρχουν δύο επιλογές. Έχοντας χρόνο ανηφορίζουμε αριστερά για να προσπεράσουμε υπερυψωμένο εκκλησάκι όπου ο δρόμος τελειώνει σε χώρο στάθμευσης. Συνεχίζουμε από τα σκαλιά στα σοκάκια του οικισμού με τα νερά, τους νερόμυλους και την πυκνή βλάστηση. Θα κατηφορίσουμε μετά από ώρα κυκλικά πάλι στον κεντρικό ασφαλτόδρομο να συνεχίσουμε την πορεία. Η άλλη επιλογή αν βιαζόμαστε είναι να συνεχίσουμε ευθεία από το «γήπεδο μπάσκετ», στον κεντρικό ασφαλτόδρομο. Τον ακολουθούμε για λίγο όπως διασχίζει το χωριό Στραπουριές προσπερνώντας δεξιά το εκκλησάκι Αγ. Ειρήνη του 1891. Προχωρώντας προσπερνάμε αριστερά τη χτιστή με σχιστόλιθο εκκλησία Αγ. Νικόλαος. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ 200μ. μετά την εκκλησία όταν κατηφορίζουμε δεξιά από τσιμεντόδρομο, στον οικισμό Μεσοθύρι. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ αφού ακολουθήσουμε για λίγο τις φουρκέτες του δρόμου, καθώς τον αφήνουμε. Φεύγει αριστερά στις σκιές καλντερίμι για τη Χώρα που έχει στην είσοδό του ενδεικτική πινακίδα. Προχωράμε ελισσόμενοι στα σοκάκια του οικισμού ακολουθώντας αραιή σήμανση «1». Βγαίνουμε σε χωράφια με οργιωδή βλάστηση προσπερνώντας αριστερά μας παλιά αγροκία. Η διαρκής θέα στη Χώρα που δεν είναι πλέον μακριά, μας οδηγεί. Περνάμε στα διάσπαρτα σπίτια του οικισμού Κάτω Υψηλού βγαίνοντας σε ασφαλτόδρομο. Τον ακολουθούμε αριστερά προσπερνώντας κρήνη σε ρεματιά με καρυδιές. Χρειάζεται ΠΡΟΣΟΧΗ καθώς απέναντι από την κρήνη ακολουθούμε καλντερίμι αρχικά παράλληλα στο δρόμο. Το ακολουθούμε όπως στρέφεται ΝΑ120° και κατηφορίζει ελικοειδές, περνώντας από λιοστάσια και σκιές. Βγαίνοντας σε τσιμεντόδρομο περνάμε απέναντι για να συνεχίσουμε παράλληλα σε μακριά λιθόκτιστη μάντρα. Βγαίνουμε σε τσιμεντοστρωμένη ρεματιά με ξύλινο γεφυράκι που την περνάμε κάθετα. Μπαίνουμε στη Χώρα για να καταλήξουμε στην πλατεία και το άγαλμα του «Αφανούς Ναύτη» πάνω από τη θάλασσα.

Χρειαστήκαμε από το χωριό Στραπουριές να κατηφορίσουμε στη Χώρα Άνδρου 1 ώρα και 20 λεπτά και είμαστε στην ακτή.

Συνολικά για να ολοκληρώσουμε τη διάσχιση από το Μπατοσί στη Χώρα χρειαστήκαμε 6 ώρες και 10 λεπτά προσπάθειας. Αυτός όμως είναι ο καθαρός χρόνος και με καλές συνθήκες χωρίς να υπολογίσουμε τις στάσεις και άλλες καθυστερήσεις. Στην πραγματικότητα θα χρειαστείτε περισσότερο και για να ολοκληρώσετε τη διαδρομή υπολογίστε να αφιερώσετε μια μέρα.

17

14. Εντυπωσιάζουν εκκλησιές, λιοτρίβια, περιστερώνες, αβεστοκάμινια, νερόμυλοι, αν έχουμε χρόνο να σταθούμε.

15. Η αρχοντική Χώρα της Άνδρου στην αντίπερα πλευρά του νησιού.

16. Στη Χώρα κατάληξη της διάσχισης με τον «Αφανή Ναύτη» να αγναντεύει το Αιγαίο.

17. Η διαδρομή σχεδόν σε όλο το μήκος της έχει καλή σήμανση.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Η διαδρομή σχεδόν σε όλο το μήκος της έχει διακριτική σήμανση των μονοπατιών «9» και «1». Σε κάποια διαστήματα συμπληρώνεται με «μπλε μογιόλι». Στο πρώτο διάστημα μέχρι το Άνω Απροβάτο δεν έχει σήμανση ενώ «χάνεται» στα σοκάκια των ενοποιημένων χωριών πάνω από τη Χώρα. Πάντως όπως και να έχει δεν θα αντιμετωπίσετε ουσιαστικό πρόβλημα στην πορεία σας.
- Στην περιγραφή αναφέρεται πως συνολικά η διαδρομή καλύπτεται σε 6 ώρες και 10 λεπτά. Αυτός όμως είναι ο καθαρός χρόνος και με καλές συνθήκες χωρίς να υπολογίσουμε τις στάσεις και άλλες καθυστερήσεις. Στην πραγματικότητα θα χρειαστείτε περισσότερο και για να ολοκληρώσετε τη διαδρομή υπολογίστε μια μέρα.
- Στην περίπτωση που έχετε χρόνο επισκεφτείτε την αρχαία Υψηλή (22820)23664, σταθείτε σε αγροκτήματα, περισσότερες, στέρες, ασβεστοκίμινα, αλώνια που συναντάτε. Πολύ ενδιαφέρον το «Λιοτριβί του Χέλμη» στον Άνω Πίτροφο 6932731776. Στις Στραπουριές έχει ενδιαφέρον η διακλάδωση μέσα από το χωριό για τους νερόμυλους. Αξίζουν τέτοιες επιλογές αλλά θα χρειαστείτε μιάμιση μέρα για να απολαύσετε τη διαδρομή.
- Για τη διαμονή σας στο Μπατόι και τη Χώρα υπάρχουν πολλά ενοικιαζόμενα δωμάτια. Στην περίπτωση που θα επιλέξετε ενδιάμεση διανυκτέρευση κάπου στις Στραπουριές εκτός της λύσης του αντίσκηνου, υπάρχουν κάποια ενοικιαζόμενα και οι ταβέρνες «Τερψιχόρη» (22820)22160 και «Ασημόλευκα» 6976132706.
- Σχετικά με το πόσιμο νερό της διαδρομής κανένα πρόβλημα. Εκτός από τις κρήνες στα χωριά που περνάτε, συναντάτε πηγές και στα ενδιάμεσα της πορείας.
- Ορειβατικός χάρτης 1:50.000 σχετικός με τη διαδρομή που περιγράφουμε υπάρχει η έκδοση «ΑΝΔΡΟΣ» της «Ανάβασης». Η έκδοση «ΑΝΔΡΟΣ - Περιηγητικός και πεζοπορικός χάρτης» διατίθεται δωρεάν από την «Αναπτυξιακή Άνδρου» (22820)60200-23700.
- Εξαιρετικός ο οδηγός «ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗΝ ΑΝΔΡΟ», έκδοση της μη κερδοσκοπικής εταιρείας «Αρχιπέλαγος». Φτάνοντας στο Γαύριο θα τον βρείτε στο βιβλιοπωλείο «Το Λογάρι» (22820)71117, ενώ στην Αθήνα διατίθεται από την «Ανάβαση» (210)3218104 και την «Πολιτεία» (210)3600235. Δεν αναφέρεται μόνο στα 12 μονοπάτια, αλλά έχει πλούσιο ιστορικό και λαογραφικό υλικό για όλα όσα συναντάτε στις διαδρομές που περπατάτε.
- Για τη μετακίνησή σας από το λιμάνι του Γαυρίου στο Μπατόι, αφετηρία της διάσχισής και την επιστροφή σας από τη Χώρα στο Γαύριο, εξυπηρετούν τα λεωφορεία. Το ΚΤΕΛ Άνδρου (22820)22316 έχει πολλά δρομολόγια σε ανταπόκριση πάντα με τα πλοία.
- Η ακτοπλοϊκή σύνδεση του νησιού γίνεται από τη Ραφήνα και το Γαύριο με διάφορα πλοία και σε πολλά καθημερινά δρομολόγια (22940)23150-2671 και (22820)72363-22250.

Απόσπασμα χάρτη ΓΥΣ με αποτυπωμένη τη διαδρομή

Γνωρίζοντας την Άνδρο μέσα από το Οικοσκόπιο

- Η Άνδρος είναι το δεύτερο μεγαλύτερο νησί των Κυκλάδων, μετά τη Νάξο. Στο χάρτη εντοπίζεται ανάμεσα στην Εύβοια και την Τήνο.
- Ανήκει στο υδατικό διαμέρισμα νήσων Αγαίου. Χάρη στα επιφανειακά και υπόγεια νερά της, τους μικρούς χειμάρρους και τις πηγές της, η Άνδρος θεωρείται το πιο «πράσινο» από τα κυκλαδονήσια.
- Αγροτικοί οικισμοί, ελαιώνες και καλλιέργειες οπωροφόρων, φυσικοί βοσκότοποι, εκτάσεις σκληροφυλλικής βλάστησης και μεταβατικές δασώδεις-θαμνώδεις περιοχές συνθέτουν το τοπίο των χρήσεων γης του νησιού κατά CORINE 2000. Επιπλέον συγκρίνοντας τη χαρτογράφηση των καλύψεων γης για τα έτη 1987 και 2007 (WWF Ελλάς - ΑΠΘ) διαπιστώνεται μια τάση επέκτασης των γεωργικών εκτάσεων σε βάρος των εκτάσεων χαμηλής βλάστησης κατά τη διάρκεια της τελευταίας 20ετίας.
- Μεγάλο μέρος του κεντρικού και νότιου τμήματος του νησιού ανήκει στο Δίκτυο Natura 2000 (GR 4220001 και GR 4220028), εξαιτίας των σημαντικών τύπων οικοτόπων που αναγνωρίζονται στην περιοχή.
- Οι βραχώδεις και απόκρημνες πλαγιές του νησιού, επιλέγονται από σημαντικά είδη πουλιών για λόγους αναπαραγωγής. Το καθεστώς προστασίας της πλούσιας χλωρίδας και πανίδας του νησιού, συμπληρώνεται από έξι Καταφύγια Άγριας Ζωής που εκτείνονται από την παραλιακή ζώνη προς τα ηπειρωτικά σε μεγάλο μήκος της ακτογραμμής.
- Αξίζει ακόμα να σημειωθεί ότι στην Άνδρο εντοπίστηκαν και χαρτογραφήθηκαν συνολικά 16 μικροί υγρότοποι, στο πλαίσιο του προγράμματος καταγραφής νησιωτικών υγροτόπων του WWF Ελλάς και όλοι τους φυσικοί.
- Η ερπετοπανίδα της Άνδρου παρουσιάζει ενδιαφέρον και μοναδικότητα ειδικά για ορισμένα είδη και υποείδη που ζουν εκεί και δεν συναντώνται στις νότιες Κυκλάδες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η τρανόσαυρα (*Lacerta trilineata citrovittata*) και η αιγαίοσαυρα (*Podarcis ehardii mykonensis*).
- Η ποικιλότητα του τοπίου, η μακρά ιστορία και η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, συνθέτουν το ενδιαφέρον προφίλ της Άνδρου.
- Μέρος της πληροφορίας που περιγράφεται παραπάνω, απεικονίζεται στο διαδραστικό χάρτη του Οικοσκοπίου πατώντας το σύνδεσμο που ακολουθεί: <http://short.oikoskopio.gr/tt>

WWF ΕΛΛΑΣ

Φιλελλήνων 26, 105 58 Αθήνα, Τηλ: 210 331489, fax: 210 3247578

οικοσκόπιο
www.oikoskopio.gr